

Voeding voor de lever

Ken Sanderson: 'Vette lever werkt niet efficiënt'

Het besef dat ook de lever optimaal moet functioneren om een goede melkproductie te halen, is nog pril. B-vitamines bevorderen het functioneren van de lever.

We zijn gewend ons te concentreren op het voeren van de pens, maar in feite is de lever van de koe niet minder belangrijk. Die regelt de energievoorziening van de koe via de omzetting van vetzuren in glucose. De voor de melkproductie benodigde lactose haalt een koe uit haar glucosevoorziening.' Aan het woord is de Canadees Ken Sanderson, al zeventien jaar werkzaam als dierenarts en als 'troubleshooter' op melkveebedrijven. Tijdens een studiemiddag over transitie management op het bedrijf van Jan Speerstra uit Lemmer sprak de Canadees onder meer over het belang van een goede leverfunctie.

De glucosevoorziening loopt volgens Sanderson gevaar zodra koeien in een negatieve energiebalans terechtkomen. Vetreserves die een koe dan mobiliseert, worden in de lever omgezet naar niet veresterde vrije vetzuren (nefa's). Dit proces zorgt ervoor dat de lever vervet. 'Dat is niet direct merkbaar, maar vanaf vijf procent vet komt het functioneren van de lever al onder druk te staan. En een vette lever doet zijn werk langzamer en dus minder efficiënt. Dit komt voor bij zo'n veertig procent van de koeien, ook in Nederland.'

Vruchtbaarheid onder druk

Veehouders kunnen het functioneren van de lever bevorderen door het voeren van B-vitamines, bijvoorbeeld choline. Deze stof versnelt de omzetting van vet. Volgens Sanderson is vitamine B het antwoord op teruglopende vruchtbaarheid bij melkvee: 'De gedachte is dat we een minder vruchtbare koe gefokt hebben.

Dat is onzin, het huidige jongvee is nog even vruchtbaar als dertig jaar geleden. De vruchtbaarheid staat onder druk vanwege hormonale processen die samenhangen met de hogere melkproducties.' Onderzoek van professor Stephen Emanuele, werkzaam bij Balchem, producent van diverse voeradditieven, bevestigt de opvatting van de Canadese dierenarts. Het gebruik van choline (dagelijks via 60 gram van het product Reashure) verbeterde de nonreturnpercentages in drie proeven met respectievelijk 27,6, 10,4 en 8,0 procent. 'Dit is een resultaat van lagere nefa-concentraties. De lever maakte meer glucose. Daardoor nam ook de melkproductie met één tot twee kilogram toe bij een gelijkblijvende conditie.'

Bij een toediening van 60 gram kost het product 35 eurocent per koe per dag. De vraag of vitamine B ook onder Nederlands/Vlaamse condities – met meer grasrijke rantsoenen – effectief is, beantwoordde Emanuele bevestigend: 'Ook in Nederland lopen koeien met slepende melkziekte en dus in meer of mindere mate vervette levers. Ook al bevat gras van nature choline, in de pens is het binnen enkele uren afgebroken. Reashure is pensbestendig en rantsoenonafhankelijk', stelde de onderzoeker. 'Bedrijven met een productie van circa 7000 kilogram melk per koe hebben geen baat bij choline. Het is geen lapmiddel. Die bedrijven hebben andere problemen.'

Tijmen van Zessen

Stephen Emanuele en Ken Sanderson: 'Choline versnelt de omzetting van vet in de lever'

